

Chybějící podezdivka docenta Rezka. Ladislav Hejdánek se stal obětí zášti či uražené ješitnosti

Tomáš Hrách

in: Respekt, 11, 2000, n. 22, p. 20

in: Respekt, 11, 2000, č. 22, str. 20 (22. 5.)

♦ článek, česky, vznik: květen 2000 ♦ web

♦ article, Czech, origin: květen 2000 ♦ web

Tomáš Hrách: Chybějící podezdívka docenta Rezka [2000]

Každý, kdo si přečetl v Respektu č. 19 článek Filozof a podezdívka od Petra Rezka, musel dojít k závěru, že Ladislav Hejdánek je zběsilý grafoman. Každý, kdo si kromě tohoto článku přečetl i v něm napadenou knihu *Filozofie a víra*, musel dojít k závěru, že docent Rezek zřejmě četl něco úplně jiného. Nevím, proč Petr Rezek nemá rád Ladislava Hejdánka. Jeho „recenze“ však v každém případě nese jasné známky textu psaného v záchvatu slepé zuřivosti, která nebere ohled ani na logiku ani na srozumitelnost vlastního vyjadřování. Naproti tomu však používá osvědčené metody zesměšňování výroků vytržených z kontextu.

Poklepat si na čelo

Hlavním objektem páně Rezkova rozhořčení je habilitační práce Ladislava Hejdánka z roku 1970 odevzdaná na Komenského bohoslovecké fakultě. Práce se jmenuje stejně jako celá publikace *Filozofie a víra* a jejím tématem je prozkoumat oprávněnost filozofické (na rozdíl od teologické) reflexe víry. Podle Hejdánka je filozofická reflexe nejen možná, ale i potřebná, což je ve značném rozporu s tehdy (1970) dominantním přístupem J. B. Součka a J. M. Lochmana. Už zde se ostatně Hejdánek pokouší formulovat problematiku „nepředmětné“ víry, tedy jakési „víry v Boha bez Boha“, jíž posléze věnoval značnou část své filozofické práce. Ve světle těchto faktů lze stěží pochybovat o tom, zda je tato práce dostatečně objevná, jak to činí docent Rezek. Pozoruhodné je, jak docent Rezek v článku skládá dohromady dvě tvrzení: „Filozofii nelze uzavřít do nějaké ohrady a tvrdit, že k tomu, co je mimo tuto ohradu, prostě nemá přístup“ a „Jako nemá žádnou ‚přirozenou‘ podezdívku teologie (ve formě naturální teologie), nemá takovou podezdívku, resp. není takovou podezdívkou ani filozofie.“ Nebýt toho, že z první věty je opět takticky uvedena pouze první část, soudný čtenář by okamžitě přišel na to, že se každá z těchto vět vztahuje k něčemu jinému, nejméně pak (v kontextu celé práce) k právu filozofie na reflektování víry, případně k neexistenci „přirozené“ teologie či filozofie, o níž Hejdánek hovoří na mnoha místech. Výše zmíněný soudný čtenář by pak na Rezkův vývod: „Již jen zbývá, abychom si sami uvědomili souvislost mezi ohradou a podezdívkou. Zvláště bytelné ohrady a ploty mívají podezdívku.“ reagoval jen významným poklepáním na čelo. Důkaz Hejdánkova ulpívání na detailech nachází Rezek v následující pasáži z práce Vztah mezi filozofií a teologií jako filozofický problém, napsané pro samizdatový sborník věnovaný teoložce Boženě Komárkové k osmdesátinám: „Nedlouho před svým politickým vystoupením v úloze mluvčího Charty 77 (a tím i nedlouho před svou smrtí) měl Patočka ve dvou různých privátních kroužcích mladších posluchačů výklad o české filozofii mezi dvěma světovými válkami. V jednom z výkladů interpretoval hlavní myšlenku Rádlovy Krize inteligence tak, že podle Rádla ‚úplné odpoutání filozofie od teologie znamená posléze úpadek filozofie‘, aniž by k tomu sám zaujal stanovisko. Proč však může být úroveň filozofie závislá na jejím vztahu k teologii?“ Docent Rezek tento citát neuvádí, pouze jej interpretuje: „Tak kupříkladu v jednom textu má [Hejdánek] potřebu uvést, že se Jan Patočka krátce před svou smrtí ve dvou soukromých seminářích nevyslovil k určitému tématu. Tato okolnost nesouvisí nijak s otázkou, kterou Hejdánek **probírá**‘. Důležitá je ovšem smrt Jana Patočky. Ta má garantovat

objevnost Hejdánkových výkladů.“ Čtenář nechť posoudí sám, do jaké míry se docent Rezek dobral smyslu odsuzovaného textu. Pokud jde o zmíněné báchorky, docent Rezek se ani neobtěžuje vysvětlit, proč je báchorkou následující text z článku *Filozofie a křesťanství* (časopis *Tvář*, ročník 1969, 3. číslo): „Všechno, co je podrobena změně, má v očích řeckých filozofů pokleslou existenci. Ze všech pohybů je dokonalosti nejbližší pohyb kruhový, protože se nejvíce blíží neproměnnosti. Svět mytických archetypů vzal na sebe v řeckém myšlení podobu pralátek a světových živlů, z nichž všechno pochází a v něž se všechno zase navrácí, podobu věčně jsoucího logu (u Hérakleita), podobu platónského světa idejí, podobu aristotelských forem atd. atd.“ (Rezek cituje jen poslední větu.) „Je to vše na úrovni nedělní novinové přílohy, jenom o něco více nafoukanější,“ komentuje docent filozofie v blažené neznalosti české gramatiky.

Ústřední vtíp

Věru nevím, v čem podle Petra Rezka spočívá podstata Hejdánkova „napomínání“ či dokonce „tajemnického mentorování“. Snad by mohla spočívat v občasném připomenutí názoru, že filozof za svou filozofii ručí vlastní existencí (míněnou v existenciálním, a nikoli hmotném smyslu, jak „vtipně“ nadhazuje docent Rezek). Proti takovému názoru lze ovšem sotva něco namítat (spíše se můžeme tázat, čím za své vývody ručí docent Rezek), a zároveň je třeba připomenout, že tento přístup není žádným Hejdánkovým výmyslem, ale že takto mluvil již znovuobjevený idol českých filozofů Emanuel Rádl. Stejně tak není zcela zřejmé, čím může Rezek odůvodnit své následující tvrzení: „Z hlediska manuální filozofie Hejdánek sdílí betonářovu rozkoš z nepředmětnosti.“ Rezek patrně nepochopil, že středem Hejdánkova zájmu je „nepředmětná“ víra, tedy víra nezátížená mytickým balastem, která je ostatně základním předpokladem jakékoli čistě filozofické reflexe víry. Proto také za ústřední vtíp své „recenze“ považuje blahovolné zaměňování nepředmětnosti víry s „bezpředmětností“. Výsledkem je text, který vypovídá spíše o svém autorovi než o tom, o čem se domnívá autor psát, a který by mohl posloužit jako varování pro všechny, kdo se ve jménu vlastní zášti, uražené ješitnosti či bůhvíčeho nechají svést k podobným publicistickým ranám pod pás.

Autor je překladatel.